

Frankrijk Om werkzoekenden ervaring op te laten doen, kent Frankrijk een schaduwconomie

E-Caux Lin in Dieppe, met rechts Jean-Claude Prosperin en Ouafa Couturier. Directeur Patricia Chevalier is tweede van links.

Werken bij een nepbedrijf

Reportage Oefenbedrijven Ze bouwen websites, ze nemen bestellingen aan en ze houden een administratie bij. Maar het is allemaal nep. Het werkt wel: wie een tijdje in een nepbedrijf werkt, vindt sneller een echte baan.

Door onze correspondent
Peter Vermaas

Geconcentreerd tuurt Ouafa Couturier (31) naar haar beeldscherm. Ze heeft net van een bedrijf in de stad Saumur een bestelling ontvangen voor een Chinees ogende pop (18,25 euro) en een linnen handtas (48,58 euro). „Deze cliënt heeft al eerder bij ons besteld”, zegt ze tegen collega Jean-Claude Prosperin (50) die tegenover haar zit. „Da's makkelijk. Even de juiste codes intikken, een factuur schrijven en de bestellingsbon opmaken. Twee exemplaren voor onze administratie, paperclip erop en hop in de ordermap.” Nu, zegt Prosperin, is alleen nog een parafje van de baas nodig voordat de bestelling de deur uit kan. Maar de bestelling zal nooit verstuurd worden. Sterker: de pop en de tas staan weliswaar op de website en in folders van het bedrijf e-Caux Lin waar Couturier, Prosperin en zestien anderen 35 uur per week werken, maar de medewerkers hebben de bestelde producten nog nooit in handen gehad. Nog sterker: e-Caux Lin bestaat eigenlijk niet. Het is een volledig uitgerust nepbedrijf, waar werklozen vier maanden ervaring opdoen om te kunnen terugkeren op de arbeidsmarkt. De klant in Saumur werkt voor een van de 110 andere Franse 'entreprises d'entraînement' (oefenbedrij-

ven). In een schaduwconomie doen ze intensief maar virtueel zaken met elkaar. Het is een van de originele manieren waarop het land de nog altijd hoge werkloosheid (10,3 procent) aanpakt. E-Caux Lin, gevestigd naast een school op een bedrijfsterrin in de Normandische kustplaats Dieppe, handelt in producten rond het regiegewas vlas. In de webcatalogus staan linnen pyjama's en meubels met linnen bekleding, maar ook flessen met uit lijnzaad gedistilleerde sterke drank. Het aanbod verandert voortdurend en net als in een echt bedrijf probeert het personeel op alle mogelijke manieren de verkoop op te schroeven - bijvoorbeeld met speciale folders voor de feestdagen. „We hadden behoorlijk succes met onze aanbiedingen voor het Chinese Nieuwjaar”, zegt Prosperin, die zijn baan als magazijnmedewerker elders kwijtraakte. Ook de producten uit de Paasfolder lopen aardig. De afdeling marketing, in de blendende ruimte, houdt zich deze ochtend bezig met het ontwerp van advertenties voor moederdag en vaderdag. Couturier: „We moeten creatief blijven om de omzet te stimuleren.” De jonge vrouw had tot vorig jaar een eigen zaak in Dieppe waar ze oriëntaalse gebakjes verkocht. Maar terwijl ze snoeihard werkte, leverde dat nauwelijks genoeg geld op. Sinds ze de zaak sloot, is ze werkloos en wordt ze hier omschoold. „Ik leer omgaan met software die in veel bedrijven hier in de regio gebruikt

De directeur is de enige echt betaalde werknemer van het 'oefenbedrijf'

wordt”, zegt ze. „De kans dat ik een nieuw baan vind wordt zo een stuk groter.” De 'werknemers' van het oefenbedrijf komen uit alle lagen van de bevolking, zegt Patricia Chevalier, die als directeur de enige echt betaalde medewerker is. Sommigen hebben een universitaire opleiding, anderen hebben alleen lagere school. „We kunnen hier begeleiding op maat bieden. Alleen al het ritme van dagelijks op tijd verschijnen, je professioneel kleden en je zakelijk opstellen kan mensen helpen. Het gaat voor een groot deel om zelfvertrouwen”, zegt Chevalier. Het concept van nepbedrijven komt oorspronkelijk uit Duitsland, maar werd daar alleen gebruikt voor jongeren op praktijkscholen. In 1990 opende de Fransman Pierre Troton in Roanne (bij Lyon) het eerste Franse oefenbedrijf voor volwassenen. Als directeur van het landelijke netwerk vervult Troton tegenwoordig een sleutelrol in de nephandel tussen de verschillende bedrijven. Hij levert de software die de bedrijven gebruiken om via een digitale bank betalingen te kunnen doen en hij heeft een interne postservice opgezet om te zien of bestellingen zijn aangekomen. Daarnaast runt hij een salarisadministratie, een belastingdienst waaraan de bedrijven premies en btw afdragen en een loket met bedrijfsartsen voor mensen die zich ziek melden. Allemaal virtueel, want ze ontvangen een uitkering. Er is zelfs een tribunaaltje, met Troton als rechter. „Er is

wel eens een geschil over een betaling of een late levering.” Het concept is duur, maar succesvol. Zo'n 65 procent van de mensen vindt na een stage in een nepbedrijf een echte baan, blijkt uit Trotons cijfers. Het Europees Sociaal Fonds, regio's, departementen en arbeidsbureaus betalen mee. Zes jaar na de opening van e-Caux Lin zegt Chevalier dat grote bedrijven uit Dieppe haar geregeld benaderen: heeft ze geschikte kandidaten? „We kennen onze mensen zo goed dat we eerlijk kunnen zeggen of iemand het kan of niet.” Werken hier is een serieuze zaak en eigen initiatief wordt beloond. Zo is Aurélie Webber (36), die in het Verenigd Koninkrijk heeft gewoond en na haar terugkeer in Dieppe geen baan vond, bezig met „het opzetten van een exportafdeling”. Ze heeft folders vertaald en legt contacten met oefenbedrijven in onder andere Zwitserland en Canada. Geregeld zijn er handelsbeurzen waar de nepbedrijven hun producten presenteren en zaken doen. „100.000 euro omzet!” jubelt Jean-Claude Prosperin, die de boeken van een recente beurs heeft opgemaakt. Soms zijn er groepen die zich heel erg inleven in hun rol. Een paar jaar geleden was het kantoor geblokkeerd door stakende werknemers die op spandoeken 'hogere loon' eisten, vertelt Chevalier. Virtueel natuurlijk. „Tja, we zijn in Frankrijk”, lacht ze. „Ook staken hoort bij reintegratie op de arbeidsmarkt.”

van 110 'oefenbedrijven'

ARBEIDSMARKT

Hoge werkloosheid

10,3

procent was de werkloosheid in Frankrijk in januari 2016.

38.400

werkzoekenden kwamen er in de maand februari bij.

3,6

miljoen was het totaal aantal werkzoekenden in Frankrijk eind februari, op een beroepsbevolking van ongeveer 28,2 miljoen.

63.000

banen zijn er naar schatting gecreëerd in de eerste vier maanden van 2016.

1,1

procent bedroeg de groei van de Franse economie in 2015.

130.000

mensen komen tot 2025 jaarlijks bij de Franse beroepsbevolking

2,01

kinderen krijgt een Franse vrouw gemiddeld (tegen 1,47 in Duitsland)

Bronnen: Insee (Frans bureau voor de statistiek) en Eurostat

FOTO STEPHANE MAHE / REUTERS

De politie in Nantes zet traangas in tegen studenten en scholieren die demonstreren tegen plannen van de Franse regering de arbeidsmarkt te flexibiliseren.

Demonstreren tegen hervorming van de arbeidsmarkt werkt

Achtergrond Arbeidsmarkt

Scholieren voeren actie tegen een wet die ze later aan werk moet helpen. De Franse regering krabbelt terug.

Door onze correspondent
Peter Vermaas

Demonstreren loont in Frankrijk. En dus gingen donderdag duizenden mensen de straat op uit protest tegen arbeidshervormingen van de regering-Valls. Volgens de politie waren 390.000 mensen op de been, volgens de organiserende vakbonden en jongerenorganisaties zelfs 1,2 miljoen. Dat was in beide gevallen een verdubbeling van drie weken geleden en genoeg voor de radicale bond CGT om nieuwe marsen aan te kondigen. Want terwijl minister van Arbeid Myriam El Khomri na het eerste verzet het wetsvoorstel in samenspraak met hervormingsgezinde bonden al sterk heeft afgezwakt, wil een deel van de vakbonden nog steeds dat de hele wet wordt inge-

trokken. Volgens voorman Philippe Martinez van de radicale CGT wil de socialistische regering in het arbeidsrecht „terug naar de negentiende eeuw”. Werkgevers en de rechtse oppositie spraken vorige maand nog hoopvol van een „revolutie”. De conservatieve krant *Le Figaro* zag in de Franse president François Hollande opeens een Franse Gerhard Schröder, die naar Duits voorbeeld zijn eigen politieke toekomst offerde om de economie blijvend te hervormen. Maar nu zijn ze een stuk pessimistischer. El Khomri stelde onder andere voor om het makkelijker te maken personeel te ontslaan als een bedrijf vier aaneengesloten kwartalen minder bestellingen of een lagere omzet heeft. Nu is dat lastig, waardoor ze eerder failliet gaan dan inkrimpen. Ook zou een plafond moeten komen op ontslagvergoedingen. Het eerste is ondanks felle kritiek in de wet blijven staan, het tweede gaat niet door. De ontslagvergoeding wordt een indicatie, geen wettelijk bepaald maximum. En dat is een risico, vinden de werkgevers. Ze wijzen op een recent kafaësk voorbeeld: kantbedrijf Desselles in Calais dreigde om te vallen omdat de rechter had beslist dat het de salarissen van vijf ontslagen werknemers nog twee jaar moest doorbetalen. Juist deze week kwam de firma in Chinese handen. Ook andere plannen, onder andere om het makkelijker te maken bedrijfsakkoorden af te sluiten over werkweken van meer dan de voorgescreven 35 uur, zijn afgezwakt, maar niet helemaal van de baan. „Wij willen ons niet doodwerken”, meldde een scholier van zestien jaar oud daarom deze week in de straten

contracten van soms maar enkele weken betreft omdat bedrijven niet weten hoeveel het kost om weer van iemand af te komen. De huidige arbeidswetgeving is volgens een „bron van onzekerheid voor zowel het bedrijf als de werknemer”. Door soepeler om te gaan met contracten voor onbetaalde tijd is het idee dat jongeren eerder zo'n „echte baan” krijgen en daar de bijkomende vruchten van plukken, zoals de kans een hypotheek af te sluiten, zegt Augustin Landier van de Toulouse School of Economics. Maar flexibilisering van het ontslagrecht blijft een taboe, niet alleen voor bonden, ook voor een deel van de regering. Parti Socialiste. Oudminister Martine Aubry, die als moeder van de 35-urige werkweek de opstandige linkervleugel leidt, vreest dat werknemers speelbaai van hun bazen worden en „permanent gehanteerd” gaan worden. De hervorming is bovendien „niet links”, oordeelde ze in een hard opiniestuk tegen de eigen partij. De rechtse oppositie - die zelf toen ze aan de macht was ook menigmaal zwichtte voor het straatprotest - vreest het ergste. „De regering is gegijzeld en krabbelt terug bij de minste oppositie”, aldus parlementslied Eric Woerth van de Republikeinen.

Franse bedrijven werken veel met korte contracten uit angst voor hoge ontslagvergoedingen

van Parijs op een spandoek. Een ander hield een bord omhoog met de tekst 'Armoede is geen beroep'. Maar volgens een groep prominente economen, onder wie Nobelprijswinnaar Jean Tirole, zijn het juist de nu zo gemobiliseerde jongeren die de dupe zijn van het gebrek aan flexibiliteit op de arbeidsmarkt. In een artikel in *Le Monde* wezen zij erop dat 90 procent van de aanstellingen in Franse bedrijven nu korte